

Lófütty Remember

Pressburger Csabával és Aaron Blumm-mal Barlog Károly beszélget

Virág Gábor: Valójában nem sok mindenre emlékszem azokból az időkből, sőt ha nincs Csaba, el is felejtettem volna a *Lófüttyöt*, az a gyanúm, hogy volt valamilyen amnéziás rohamom a bombázások után vagy alatt. Bizonyos emberekre sem emlékeztem abból a korszakból, a *Lófüttyre* pedig egyáltalán nem. Számomra az idők homályába veszett, és én azt hittem, hála istennek, nyomtalanul el is tűnt a virtuális térben, de Pressburger Csaba volt olyan figyelmes, hogy sikerült megőriznie belőle valamit. A lófütty egyébként a lófüttyinek volt a rövidítése, azért tartom fontosnak ilyen tanító bácsisan elmagyarázni, mert az erdélyi vendégeink mondták ma, hogy milyen vicces számukra, hogy a Kúlai út 42-be küldtem őket. A Kula nekem mindig is a várost jelenti, és soha eszembe sem jutott, hogy Szaros dűlő 42-ként is lehet rá gondolni. A nevet azért választottuk, mert ló****-t akartunk mutatni mindenkinek, az egész rendszernek és az egész korszaknak. Az idén alapításának huszadik évfordulóját ünnepli ez a nem létező, illetve csak rövid ideig létező online felület, amely 1999 áprilisában vagy májusában született meg. Talán. Én éppen elég pörgő időszakomat éltem, márciusban kezdődött a bombázás, de már októberben egyszer majdnem elkezdték. Október és március között nagyon felgyorsult körülöttem az élet. A *Symposiont* három évig csináltuk, de ez a félév volt a legemlékezetesebb és a legsikeresebb is a megítélésem szerint. Például akkor született a folyóirat szerb nyelvű antológiája, amiről Teofil Pančić írt egy nagyon jó kritikát, de maga a kiadvány szinte teljesen elveszett a bombázás utáni vákuumban. A szerkesztését egy sör áráért adtam el a Pressburgernek, ugyanis nem volt annyi pénzünk, hogy egyik napról a másikra megcsináltsuk a CIP-et, ő meg adott kölcsön. :) A lényeg: már a bombázások

előtt volt egy igen intenzív levélbombázós időszakom. Akkor robbant be az internet és az e-mailezés erre a vidékre. Olyan örült voltam, hogy minden este irgalmatlan hosszúságú körleveleket küldözgettem embereknek, Hillary Clinton, az akkori first lady volt az egyik fő megszólított, és boldog-boldogtalant bevettem a címzettek közé. Részben ebből született meg a *Symposion Levélbombázás* száma is. A bombázáskor szerkesztőség nélkül maradtunk: Szerbhorváth Magyarországra ment, később Pressburger Csaba és Szakmány György is. Egyfajta légüres tér keletkezett körülöttünk. Ezt akartam betölteni ezzel a szerencsétlen próbálkozással, és amatőr webszerkesztői tudásommal. Az éppen kéznél levő szövegekből állt össze a *Lófűtty* nulladik száma.

Pressburger Csaba: Jó, akkor én a tényekkel folytatom. 1999. április 15-én délután 5 óra 18 perckor és 41 másodperckor érkezett meg a *Lófűtty* nulladik évfolyamának nulladik száma – az első és az utolsó ilyen címen. Ekkor már negyedik hete bombáztak, a *Symposion* szerkesztősége pedig időközben teljesen szétszaladt. A bombázást megelőző időszakban mindig legalább ketten a *Sympo* újvidéki irodájában tartottuk a frontot, amíg Virág és Szerbhorváth Kishegyesen szerkesztette a folyóiratot. Valakinek ott is kellett lennie a szerkesztőségben, ha esetleg betéved egy szerző. Például a Bada Dada be is jött valamikor és kért egy pálinkát. És mi ilyenkor azonnal tudtunk reagálni, például adni egy pálinkát, tehát a Szakmány Gyuri meg én nagyon hasznos tagjai voltunk a szerkesztőségnek. Amikor az első bombák leestek Újvidéken, másnap mi is távoztunk a városból, mindenki hazament és bujkált. Az első napokat mindenki teljes bizonytalanságban töltötte, én is azt hittem, hogy azonnal bevisznek katonának. Pár nappal később, amikor a rendkívüli állapot valamiféle normalitássá vált, kezdtünk leülni a gépek elé, főleg Virág bombázott folyamatosan levelekkel bennünket. A bennünket alatt nagyjából tíz–húsz embert értek, akiknek a körleveleit küldözgette. Ezek meglehetősen irodalmi pallérozottságú, ékezetek nélkül írott körlevelek voltak. El kellett teljen két-három hét, amíg megszületett a *Lófűtty* folyóirat. A mai napig nem világos előttem, hogy Virágon kívül ki tudott a lapról, illetve hogy ő azt hol szerkesztette. Az írásaiban valami vizeket emlegetett. Fizikailag nem tudtuk tehát, hogy hol tartózkodik, de a folyóirat összeállt. A nulladik számban három szöveg szerepelt. Nagy meglepetésemre az egyik, költői korszakomból származó versemmel kezdődött a szám,

és egy Darkblumm-írással folytatódott – akkor Aaron Blumm Darkblummba ment át, sötét időknek sötét szavai... A harmadik szám szerzője szerintem Farkas Csongor lehet, de ezt majd Gábor föloldja, ha akarja. Igazából kívülálló voltam a történetben, annyi az érdemem, hogy húsz évvel később megtaláltam a levelesládában az e-mailt, és akkor küldtem el Károlynak, mert ő egy ex-yu archívumot próbál fölhozni, és ez is egyféle hozzájárulás lehet ehhez, másrészt Gábornak, az ötletgazdának is átküldtem a lapot.

Barlog Károly: A három szövegből épp Darkblumm írása az, ami a legtöbbet árul el az időszakról, amikor az e-mail született. Én azt érzem a kezdeményezésből, hogy pont a nihil ellen szerettél volna valamit tenni. A szöveged talán riportszerűként határozható meg: arról szól, mi történik Kishegyesen, vagy leírod a falut, amilyen a bombázások alatt volt. Volt-e emögött ilyen szándék?

V. G.: Utólag egyfajta segélykiáltásként tekintek a szövegre. Nem az én kiáltásomként, én ugyanis nagyon jól éreztem magamat a bőrrömbben, az életem egyik legszebb korszaka volt. Azt kell tudni, hogy az előtte lévő hat hónapban, a pörgős időszakomban a *Nezavisni* című újvidék szerb hetilapban jelentek meg hetente *Jesus Overdrive* cím alatt tárcáim. Ezek egyrészt aránylag népszerűek voltak az olvasók között, a lap szerkesztői dicsérték őket, gratuláltak, egy kis rajongótábor alakult ki. A *Sympo Levélbombázás* számában meg is jelentek magyarul. Vannak benne kínos és ma vállalhatatlan mondatok is. Pár éve újraolvastam őket, és szeretném mindet elfelejteni. Ezek hetente íródtak, viszont a bombázások kezdetekor a *Nezavisni* is megszűnt, én ott maradtam a születő szövegekkel, ezek adták az alapot a *Lófütty*höz.

B. K.: Csaba, a te versed hogyan került a folyóiratba? Volt már korábbi közös munkátok, vagy csupán áldozata lettél a Lófüttynek?

P. Cs.: Közös szerkesztettük a *Sympót*, ha ezt közös munkának lehet nevezni. De nem tudom, hogyan került Gáborhoz ez a vers. Lehet, hogy a *Sympó*ba szántam, és Gábor azt gondolta, hogy mivel a *Sympo* úgyse jelenhet meg, pont jól mutat majd a *Lófütty* címdalán egyfajta mottóként. Szerintem mondjuk félreértette a verset, de mindegy. Egészen jól működik a kontextussal, és örülök, hogy legalább ennyiben kivehettem a részem a munkából.

B. K.: Gábor azt mondta, hogy az életművének ez egy bizonyos szempontból vállalhatatlan korszaka. Te hogyan viszonyulsz a zsenéidhez?

P. Cs.: Nekem csak zsengek vannak, ugyanis húsz éve nem írok verseket. Szerintem nem rosszak, fel is olvasnám a *Lófüttyben* megjelentet:

Fecskék, menjetez haza!

*Fecskék, menjetez haza!
Nem tesz nektek jót az itteni levegő.
Induljatok haza Afrikába, no nyomás!
Holnap már nem akarok belőletek
még hírmondót se látni!
Nem bírom, amikor nekiröpültök a biciklimnek,
és bedarál benneteket a küllő.
Nektek is jobb lesz, no.
Nem fogok könnyörögni.
Lőni fogok.*

B. K.: *Ahogy hallhattuk korábban, Virág Gábor is lőtt, ahova csak tudott, még Hillary Clintonnak is lőtt egy nagyobb bombát. Ha már ennyire produktív voltál, akkor adódik a kérdés, hogy hány válasz érkezett a folyóíratra, azaz a szövegekre? Tudom, hogy a kampányában Clinton felhasználta pár sorodat, de vajon máshonnet jöttek-e válaszok?*

V. G.: Ahogy már mondtam, ezek a kör e-mailek egyfajta segélykiáltások voltak. Magyarországról sok visszajelzés érkezett rájuk. Többen is rendszeresen írogattak válaszleveleket. Volt, aki azt írta, hogy az e-mailekből életem végéig meg tudok majd élni. Sajnos nem így lett. Sarita Matijević, aki a Soros Alapítvány koordinátora volt Újvidéken, és szintén Pestre menekült, egyszer váratlanul küldött egy levelet, hogy az egyik kolléganője lefordította szerbre a szövegemet, így hozzá is eljutott. Tehát aránylag volt valamilyen népszerűsége az írásoknak. A tárcasorozat folytatódott az akkori *Magyar Hírlapban*, ahol szintén megjelent pár tárcá. Így kerültem kapcsolatba Bihari Lászlóval, aki eljött a bombázások alatt a *Népszabadság* újságírójaként. Azt hittem, hogy őt a bombázások érdeklik, ezért elvittem Újvidékre is. Kamenicán aludtunk, amikor az újvidéki tévészékházat bombázták, akkor arra gondoltam, lehet túl messzire mentünk, másnap hazafelé a vonaton meg sem tudtunk szólalni. Később mondta, hogy őt nem a bombák érdekelték, pont ellenkezőleg: a levelek hangulata indított el benne valamit, volt bennük egyfajta háborús pszichózis,

de az idillikus falusi életről is beszéltek, amit nem értett, az emberek összegyűltek, sütögettek, egyfajta utópisztikus hangulat uralkodott a falusi házak között, miközben potyogtak a bombák. Hillary Clinton ugyan nem írt vissza, de...

P. Cs.: Van egy ide illő versem:

Lebombázott infrastruktúra

(Aaron Blummnak)

*Mi az ábra a dombvidéken,
gyúlnak-e még ki
Kishegyes fényei,
mint a régi szép időkben,
mikoron találkoztunk az újvidéki vonaton
– még jó,
különben a végállomás számodra Zmajevó –,
adtam kölcsön a jegyre,
de te, furcsamód, sört fakasztottál belőle,
limenkásat, rozsdásat,
kértél egy szál Classicot egy szép lánytól, mert cigid
– ha nem is mai
érvekkkel indokolható okok miatt,
de – nem volt,
kérsz? –
kérdted, de a cigiért/–től reszketett a kezed,
úgyhogy azt nem vontam meg a szádtól,
mint fecskemadár a falatot tenmagától,
csak a sört konzumáltam vígan én is,
két vagon köziben, röhögve a locale-on,
ezek Kishegyes fényei – mondtad
(hm, nem egy Pest),
pedig ki gondolta akkor még,
hogy a Horvi nemsokára
amott nyomja magába' a felest.*

*Szóval, gyúlnak-e még Tesla apánk körtéi,
mert mi itt, Topolyán, Kishegyestől távol,
tapogatóva térünk haza a kocsmából.*

(Topolya, 1999. május)

B. K.: Örülök annak, hogy a beszélgetésünk egy kissé túl is nőtt a Lófüttyön, és magát az időszakot is megidézttük. Kíváncsi vagyok a te történetedre is, hogyan maradt meg benned ez az időszak?

P. Cs.: Nagyon hasonló élményekről tudok beszámolni, mint a Gábor. Az egyik közös akciónkor biciklivel jártuk a bácskai rónát, és összeszedtük a szórólapokat, amelyeken rossz szerbséggel magyarázták, hogy miért fontos a bombázás. Engem már akkoriban rendkívül érdekelt a politika, folyamatosan a híreket böngésztem. A hazai tévéket és rádiókat nem volt érdemes figyelni, hatalmas volt a cenzúra. Az újságírók szöszedeteket kaptak, amiket használniuk kellett. Javier Solana NATO-főtítkárt például a „dögkeselyű” kifejezéssel illették. Bill Clinton „harmadrangú szaxofonista és szexmániás” volt. Még a „NATO-agresszorok” volt a legenyhébb, kötelezően használandó szerkezet. Folyamatosan azokat a hírsatornákat követtem, amelyek igyekeztek manipulációmentesen tudósítani. Esténként baráti társaságok verődtek össze, máskor napokig biciklitúráztunk. Ám ezt az idilli állapotot a folytonos rettegés lengte be – valószínűleg ez váltotta ki a későbbi pánikbetegségemet is. Nem voltam ezzel az érzéssel egyedül: másokon is láttam, hogy a teljes felszabadultság vegyül az éjszakai rettegéssel – amikor hallod az ágyban fekvő repülő hangját, és rájössz, hogy azért mégsem olyan jó móka ez.

B. K.: Gábortól kérdezném, hogy volna-e kedve felolvasni az akkor írott tárcáját?

Miért nem táncolunk?

Carver hommage

A barátom írja:

„Tudod, egy kicsit kezdünk egzotikusak lenni, mint az aboriginálok Ausztráliában. Ujjal mutogatnak ránk, amint kinyitjuk a szánkat. Nem is csoda, hogy így mutatnak be bennünket. Lassan már csak az »idióták, alkoholisták, kurvák, bolondok« meg még néhányan maradunk. Nem látok itt semmi pozitívát. Nagyon, nagyon sötétnek látom itt a jövőt (nem csak a gazdaságit). Néha valóban szégyellem magam, hogy vajdasági vagyok. És az unokáim se legyenek madzsarok. Ezért erősen gondolkodom más megoldáson!”

Mindenkitől ilyen leveleket kapok, mindenki húzná a csíkot.

Én vagyok az egyetlen, aki csak nyaralni megy Alaszkába?

A faluban a következőket mesélik rólam:

- egész nap fenn ülök a fán, és füttyörészek, mint a madarak;
- a nyáron az egyik kocsmá kerthelyiségében fehér port szórtam a lányok italába, úgy csábítottam őket a bűnre;
- voltam Szegeden, és én voltam a DJ;
- egy montenegrói kurva a szeretőm.

Visszapergetem a filmet, megnézem lassítva a képeket.

1. Szombaton megérkezett a tavasz a faluba, apámmal kimentünk a kertbe megmetszeni a fákat, fölmásztam a legmagasabb fa tetejébe, a másnaposságtól kóvályog a fejem, ezért többet füttyörészek és pihe-nek, mint amennyit fűrészelek.

2. A nyáron ülünk a Pöndöl kerthelyiségében, hogy lássék, úriember vagyok, én szórom a cukrot az egyik lány kávéjába. Csokolózok is utána, de nem ővele.

3. Elmegyek Szegedre, látom az egyik plakáton az én nevemet, DJ Virág, ha már ott vagyok, elmegyek, megnézem, hogyan kever a névrokon.

4. Jövök haza a postáról, megszólít egy lovćenaci nő a főutcán, már régóta figyel, tetszik neki a hajam színe, nem vagyok elég éber, hagyom, hogy megszimogassa.

A *Világosság* c. magyar folyóiratban megbizonyosodom arról, hogy tényleg mindannyian afrikaiak vagyunk és feketék; itt írja azt is, hogy egy magyarországi parlamenti képviselő a géntechnológiai törvény megvitatásakor olyan módosító javaslatot terjesztett elő, amely nemcsak az emberi DNS géntechnológiai felhasználását, hanem már a szervezetből történő kivételét is engedélykötelessé kívánta tenni. Mindez azt jelenti, hogy nemcsak minden vérvétel, furunkulus-kinyomás előzetes engedélyezést igényelt volna, hanem a normális nemi aktus is (az onániáról nem is beszélve).

Hazajön a barátom Szabadkáról, aki a környezetvédelemből átment a műtrágya bizniszbe. Mindent tudunk egymásról, szavak nélkül beszélgetünk, hallgatjuk a rengeteg fecsegést, a Pöndöl után átmegyünk a Szemaförbá, majd megvárjuk a napfölkeltét a vasúti hídon. A hidat mindenki csak Fekete-hídnak hívja a faluban, jöttek haza az emberek boldogan – ki vesztesen, ki győztesen – az első világháborúból a vonatok tetején, a híd túl alacsony volt, lesodorta valamennyit. A szocializmus idején a hidat újjáépíttette, átkeresztelte és sárgára festette az aktuális hatóság. Az aktuális hatóság még mindig aktuális, de a sárga festék már egyre jobban pattogzik.

Feljön a nap. Nézzük a falut felülről.
Skócia a legszebb ország, mondja valaki a Trainspottingban.
Ülünk a barátommal a híd tetején, nem táncolunk, hanem hallgatunk.

B. K.: Nem volna teljes a bemutató, ha a harmadik szövegből nem kapnánk ízelítőt. Csabát szeretném megkérni, hogy olvassa fel az írást.

Tegnap meg nem tudtam megállni

Date: Tue, 13 Apr 1999 12:20:30 +0200

Tegnap az öcsémmel ástuk a kertet.

Meg tegnapelőtt is ástuk, de akkor meg tudtam állni. Tegnap viszont nem tudtam megállni.

Baz, mekkora kertet tettek a mi udvarunk végibe. És azt minden évben fel kell ásni, be kell vetni, locsolni, a rossz fűvet tépkedni, aztán az egész ceremónia végén lesz fél zsák krumplitok, ami mellé a piacon még hozzá kell venni kettővel, aztán lesz négymillió tonna fokhagymátok, amit gondosan füzérbe köttök, és amit majd a jövő tavaszra kidobtok a szemétkbe, meg lesz még mindenből egy kevés. Na, ez mind mellékes, mert a kertet minden évben fel kell ásni.

Szóval tegnap korán reggel ásókat ragadtunk a Csabival. Elkezdtünk ásni, felástunk egy hektárt, a Csabi megállt pihenni. Én még nem éreztem magam fáradtnak, ástam, amíg a Csabi pihent. Pihenése végeztével a Csabi ismét ásni kezdett, de nekem nem kellett vele kezdenem az ásást, mert én már előtte is kontinuuálisan ástam. Megjött anyukánk a munkából, mondta, hogy menjünk be ebédelni, a Csabi már éhes volt, hiszen addig a kertet ásta, beszaladt és már a kezét mosta. Én meg úgy gondoltam, hogy befejezem még itt ezt a barázdát, aztán majd én is bemegyek, eszek valamit. Tovább ástam. És csak akkor eszméltem fel, amikor a Csabi már megebédelt, meg humott egy órácskát, aztán felébredt, és gondolta, ás egy kicsit.

Kérdezte, hogy fáradt vagyok-e, de én azt mondtam, hogy nem vagyok fáradt, meg hogy úgy érzem, hogy nem tudok megállni az ásással. Mit csinálhatnánk? kérdeztem a Csabit. Gondolkodtunk a megoldáson, én meg közben ástam. Már nem maradt több fölásatlan föld a kertünkben, újrakezdtem az elejétől. A szomszédasszony mondta, hogy menjek át az ő kertjébe. Nem mentem, ástam.

Hát, ha a Csabi nincs, én még most is a kertünket ásom, többedszer. Az történt, hogy a csalafinta Csabi átszaladt a szomszédba az egyik haverjához, akinek az apukája orrszarvúakra vadászott Afrikában, amikor még orrszarvú orvvadász volt, és elkérte tőlük az orrszarvúkábító-pisztolyt.

A két injekciócskától elkábultam, és az előbb ébredtem fel.
Most kimegyek és vetek.